

obsegu. Sploh pa je bilo mogoče tako izvedbo doseči s sklepanjem pogodb s končnimi cenami ter plačilom predujmov.

- Vsa dela, za katera so sklenjene pogodbe in plačana sredstva, niso bila dokončana v letu 1991, ampak bo precejšnji del nalog dokončan v skladu s pogodbami v prvi polovici letošnjega leta. Osnovna razloga za to sta pozno sklepanje pogodb ter junijska vojna, prvi velja zlasti za kompjuterizacijo geodetskih evidenc, drugi pa za ciklično aerosnemanje in določitev geoidnih točk na meji z Republiko Hrvatsko.
- Od v programu predvidenih del sploh niso bila začeta naslednja dela: izdelava metodologije vzdrževanja topografskih in preglednih kart iz satelitskih snemanj, nabava programske in komunikacijske ter strojne opreme, potrebne za kompjuterizacijo evidenc, vzpostavitev digitalnih zemljiškokatastrskih načrtov iz obstoječih grafičnih načrtov, izdelava digitalnih rastrskih zapisov originalov topografske karte 1:25 000 in preglednih kart, sanacija geodetskih točk višjih redov ter nabava 5 listov topografske karte 1:25 000 Kočevske.
- Geodetska dela, ki so se konkretno izvajala, so oziroma bodo večinoma realizirana v predvidenem obsegu, pri posameznih delih pa je obseg celo večji (dokončanje del iz leta 1990).
- Iz primerjave porabljenih in predvidenih sredstev posameznih del je razvidno, da je razlika tem večja, čim kasneje so bila porabljena sredstva in da so ti količniki v približno enakem odnosu kot znaša kumulativni dvig cen glede na cene iz marca 1991, na cenah iz marca namreč temeljijo cene programa. Do večjega odstopanja med cenami in dvigom cen prihaja le pri izvedbi metodološko-tehnoloških rešitev kompjuterizacije evidenc geodetske službe, vrednost teh del je bila preizko ocenjena.
- Za dokončanje programa geodetskih del po že sklenjenih pogodbah bo potrebno po januarskih cenah letošnjega leta zagotoviti 12,6 milijona SLT republiških sredstev, in sicer za: dokončanje vzpostavitve zemljiškokatastrskih načrtov naselij na podlagi nove izmere, vzdrževanje TTN 1:5 000 ter za obnovo in vzdrževanje mreže temeljnih geodetskih točk.

Stanko Majcen

Prispelo za objavo: 4.3.1992

Predlog izdelave terminologije s področja prostorske informatike

UVOD

V sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj je nastala naloga Predlog izdelave terminologije s področja prostorske informatike. Naloga je nastala v želji, da bi poenotili terminologijo na področju prostorske informatike.

Vse večji in hitrejši razvoj tako v svetu kot tudi pri nas in vse širša uporaba geodezije na raznih področjih človekove dejavnosti – posebno tehnične in uporabne – sta zelo razširila strokovno izrazoslovje geodetov. Ob hitrem razvoju merne tehnike v geodeziji, fotogrametriji, kartografiji, prostorskem planiranju in na drugih področjih se vedno pogosteje srečamo z novimi instrumenti, merskimi tehnikami in postopki, ki še nimajo v celoti slovenskih izrazov. Izrazi, ki jih uporabljamo, so dostikrat uporabljeni v tujem jeziku, zato prihaja zaradi nerazumevanja do nesporazumov pri tolmačenju pojmov in njihove vsebine. Sodelovanje na področju prostorske informatike je med mnogimi uporabniki izjemno široko in izmenjava informacij močna, zato upravičeno pričakujemo, da bo različno razumevanje povzročalo nove probleme. Da se bomo izognili nesporazumom in izboljšali sporazumevanje med posameznimi disciplinami, je treba oblikovati enotne pojme in terminologijo.

CILJ IN IZDELAVA NALOGE

V Predlogu izdelave terminologije s področja prostorske informatike smo zbrali že obstoječe izraze, jih zapisali tako v originalnem jeziku kakor tudi v poslovenjenem pomenu, ki se je izoblikoval ob njihovi vsakdanji rabi. Definirali in pojasnili smo izbrane izraze ter izdelali predloge uporabnih terminov v slovenskem jeziku s področja prostorske informatike, ki se danes uporabljajo na področju geografskega informacijskega sistema. Naloga obsega kratke opredelitve pojmov, ki se pojavljajo pri delu na področju prostorske informatike. Posebna pozornost je bila posvečena izbiri ustreznih domačih izrazov. Nekateri izrazi so bili tvorjeni na novo, pri čemer pa ni šlo toliko za dobesedni prevod kot za željo, da bi domač izraz čim bolj ujel vsebino, ki jo predstavlja.

Vsak pojem ali večbesedno geslo je napisano najprej v slovenskem jeziku, zraven pa še v angleškem in nemškem ali več izrazov v teh jezikih. Geslo je nato razloženo oziroma je definirano. V nekaterih primerih sta napisani dve definiciji, med katerima bo treba izoblikovati le eno, ki bo ustrezala širšemu številu uporabnikov, o čemer se bomo dogovorili. Na koncu definicije je v oklepaju navedena številka uporabljenega vira s seznama virov.

Naloga je narejena v želji, da bi bili v prihodnosti posamezni pojmi označeni le z enim samim izrazom, kar bi bistveno zmanjšalo dosedanje težave pri sporazumevanju. Predlog izdelave terminologije obsega prek 180 pojmov. Želimo, da bi ga pregledali in dopolnili tudi strokovnjaki, ki se s to tematiko veliko ukvarjajo, kar pa do sedaj zaradi prekratkega časovnega roka ni bilo mogoče. Vse, ki bi želeli prispevati svoje mnenje in predloge iz tega področja, prosim, da mi predloge oziroma dopolnitve izrazov, za katere menijo, da niso dobro izraženi ali definirani, sporočijo.

Kot primer dobro obdelanega termina navajam izraz:

INFORMACIJA *information; information*

tako obvestilo v danem znakovnem sistemu, ki je a) sintaktično pravilno, b) ima nedvoumno semantično vsebino (pomen), ki je zadostna slika pojava, na katerega se nanaša, in c) ima za upravljalca pragmatično vrednost, to je v upravljalnem procesu smiselno uporabno za izbiro smotrnega upravljalnega ukrepa in izvedbo učinkovite upravljalne akcije. Je posamezno namensko usmerjeno in na nekoga naslovljeno

sporočilo, ki mu olajšuje sprejem odločitev ter je rezultat predelave nevtralnih podatkov.

In nekaj terminov, za katere menim, da niso zadovoljivo obdelani, ali pa, da njihov izraz še nima pravega pomena. Pri izrazu poligon sta navedeni dve definiciji, ki ju bo treba v dogovoru uskladiti in napisati le eno.

POLIGON polygon

je 2-dimenzionalen element, ki predstavlja ploskovni objekt v naravi. Omejen je s segmenti, zahteva pa je, da ima celotna ploskev iste lastnosti.

je 2-dimenzionalen osnovni geotopološki element, katerega meja je sklenjena poligonska črta v ravnini, ki ne seka same sebe.

BAZA PARCEL

Parcela je entiteta, ki predstavlja temeljno enoto, za katero se vodijo podatki o zemljišču v katastrskem operatu. Parcela je prostorsko opredeljen del zemljišča, ki ima enake zemljiškopravne pravice na enem zemljiškopravnem vložku in je najmanjša enota v prometu zemljišč. Prostorsko je določena s parcelnimi mejami v zemljiškem katastru. Parcelna meja je določena z enim ali več zaključenimi poligoni, za katere ni nujno, da se stikajo.

SKANIRANJE ali SKENIRANJE

je postopek, ko z digitalnimi „očmi“ prenesemo neko informacijo iz analogne oblike direktno v digitalni zapis.

Za nekaj terminov, kot npr. *VEKTORIZACIJA, OBJEKTNO ORIENTIRANE BAZE PODATKOV, RELACIJSKO ORIENTIRANE BAZE PODATKOV* definicije še niso pripravljene.

Vir:

Ježovnik, V., 1991, Predlog izdelave terminologije s področja prostorske informatike, FAGG, Ljubljana.

mag. Vesna Ježovnik

Prispelo za objavo: 24.1.1992

Utrinki strokovnega pisanja

Pred dobrimi tremi leti sem v *Obzorniku* za matematiko in fiziko objavil kratek sestavek o nekaterih zadregah strokovnega pisanja (Lapajne 1988). Ob prebiranju *Geodetskega vestnika* sem pomislil, da morda tudi bralcem te revije ne bi bilo odveč nekaj kratkočasnih utrinkov strokovnega pisanja, ki očitno (še) niso zastareli.

ZADREGE Z IZVLEČKOM

Izveček je za naslovom najbolj brani del članka. Pogosto se bralci zadovoljijo le s tem. Poleg tega rabi informacijski in dokumentacijski službi. Zato mora zapopasti bistvo